

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. III. Referuntur argumenta nostratis sententia, petita ex sacris
Canonibus, speciatim Cap. Novit. 13. De judicijs, & Cap. Licèt. 6. De votis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

Parisiensis declaravit, ejus sunt conditionis, ut, si vera esset Gallorum doctrina de potestate Concilij Oecumenici supra Papam etiam extra casum schismatis, à Concilio Oecumenico, non autem à Comitij Cleri Gallicani, vel à Concilio Nationali fuissent determinanda.

56. Nam agitur de jure non solum Summi Pontificis, sed etiam Concilij Generalis, imò de Ecclesie universae securitate, nempe ad quem pertineat autoritas Decreta irrevocabilia circa fidem edendi; an potestas Ecclesiastica habeat aliquam potestatem in temporalia Regum, & Principum, &c. Quomodo ergo potest Ecclesia Gallicana, ubi de fide, de moribus, ac generalibus disciplinae capitibus est quaestio, sententiam, inauditis etiam partibus, proferre? Numquid causae istae inter majores referri non merentur?

57. Respondebunt fortassis, se, quod jam à Concilio Constantiensi definitum fuerat, declarasse, ne à fidelibus ignoraretur. Sed primo quoad potestatem Ecclesie supra temporalia Principum, Concilium Constantiense contrarium sensit, ut inferius ostendetur. Secundo, quoad autoritatem Concilij supra Summum Pontificem, non solum plurimi Pontifices (quorum fortasse sententia in suspensionem traheretur, licet non minus suspecti sint Episcopi, cum sibi non quidem divisim, sed conjunctim supremum Pontificem subijcere conantur) sed etiam quamplurimi Doctores ex universis Ecclesie partibus decreta Concilij Constantiensis de casu schismatis duntaxat interpretantur. An ergo ad Ecclesiam Gallicanam pertinet, obscurum Concilij generalis sensum interpretari? Decretum, inquit, clarum est, verum secus alijs videtur; ad quem pertinet hujus controversiae iudicium?

58. Nec juvat reponere, Antistites Gallicanos materiam, quae ad Ecclesiam universalem videtur spectare, pro suis tantum gregibus declarasse, non autem toti Ecclesiae articulos Fidei, aut disciplinae Canones proposuisse. Hoc, inquam, non juvat. Nam primo declarationes illae generales sunt, & terminis communibus conceptae. Non enim v. g. declaratur, Reges Galliae in temporalibus non subesse potestati Ecclesiasticae; sed Reges, & Principes absolute. Secundo, causas illas majores, aut etiam maximas esse, Galli negare non possunt. Nonne ergo ad sanctam Sedem, vel si suspecta erat, ad Concilium generale ex antiquis Decretis, & ex ipsis etiam Francorum legibus erant referendae? Sed suspectum etiam foret Oecumenicum Concilium, cum ejus quoque interfit, deberetque ei Summus Pontifex praesidere. Ideo igitur debuit Ecclesia Gallicana, tanquam suprema inter Romanum Pontificem, & Concilium Oecumenicum arbitra, controversiam dirimere?

59. Non adeo faciles erant hujusmodi controversiae, ut omnia Romani Pontificis, aut, si mavis, Concilij Oecumenici consultatione, definiti possent; decebatque, ut Episcopi Gallicani apud Curiam his S. Petri Chrysologi Episcopi Ravennatis verbis sese excusarent; Nos

enim pro studio pacis, & fidei extra consensum Romanae Civitatis Episcopi causas fidei audire non possumus. Epist. ad Eutichem inter Acta Concilij Chalcedonensis par. 1. num. 15. Si quid interim, &, ut vulgo dicitur, provisionaliter statuendum fuisset, longè majoris erant ponderis rationes, quae in alteram partem suadebant declinare.

60. Quin etiam haec declaratio Ecclesiae Gallicanae, vel Clero Gallicano tribui non debet, cum, qui Comitij intercesserunt, procuratione caruerint, quae ad res adeo arduas, & difficiles specialissima requirebatur; consensus autem, qui fortè ab alijs quibusdam praestabitur, vix liber habebitur, cum intentatis poenis, & iam quibusdam inflictis, exigatur.

61. Accedendum jam ad singularum propositionum examen. Quocirca nisi demonstravero, propositiones in declaratione Cleri Gallicani contentas universaliter, ut jacent, acceptas esse falsas, saltem constabit, longè minus esse probabiles, minusque tutas, quam earum contradictorias. Atque adeo Comitua Parisiensia maximam injuriam illius Regni fidelibus erga Summum Pontificem bene affectis intulisse, dum Edicto Regio, poenisque adjectis, ad assentiendum doctrinae ad minus de falsitate plurimum suspectae, atque aliunde sanctae Sedi adversae, cogendos curarunt. Tantumque abest, ut illa agendi ratio libertas Ecclesiae Gallicanae nuncupari possit, ut durissima, & Christianae libertati infensa servitus vocari debeat.

62. Nec puto, reperiri quemquam, qui hac declaratione speret revocandos ad gremium Ecclesiae haereticos; quippe qui arberentur, ut eorum aliqui non sine opprobrio nostrae Religionis jam significarunt, Comitua Cleri Gallicani non parum ad ipsorum doctrinam accessisse, jam plurimum Summi Pontificis, cuius obedientiae sese ipsi usquequaque subdixerunt, autoritatem imminuere coepisse, potiusque Catholicos à visibili Ecclesiae Capite defecturos, quam ei sese conjungere illi meditentur. Ego quidem sic habeo Regem Christianissimum, qui tam gloriose in reducendis ad Christi ovile Regni sui haereticis incumbit, ex eadem declaratione ad tam praeclarum opus, parum accepisse subsidij. Etenim cum Summus Pontifex sit centrum unitatis, qui arctius illi adharet, intra sinum Ecclesiae arctius stringitur. Imò, ut notavit Hincmarus alibi relatus, Rex, & Episcopi Christi Vicario obediens, illo exemplo debitam sibi à proprijs subditis obedientiam facilius obtinent.

§. III.

Referuntur argumenta nostratis sententiae, petita ex sacris Canonibus, speciatim Cap. Novit. 13. De judicijs. & Cap. Licet. 6. De votis.

ARGUMENTUM I.

63. A^{n. 1.} Author Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 3. argumentatur 1. ex autoritate praedicti Canonis Novit. editi ab Innocentio III. relati.

B
N
Autoritas
Cathedrae
Apostolicae
GVI
B.

rescribente in hæc verba: Non putet aliquis, quod jurisdictionem Illustris Regis Francorum perturbare, aut imminuere intendamus, sed cum Dominus dicat in Evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripue eum inter te & ipsum solum; si te audierit, lucratus es fratrem tuum, si te non audierit, adhibe tecum unum, vel duos: quod si eos non audierit, dic Ecclesie, si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Et Rex Angliæ sit paratus, sufficienter ostendere, quod Rex Francorum peccet in ipsum, & ipse circa eum in correptione processit secundum regulam Evangelicam, & tandem, quia nullo modo profecit, dixit Ecclesie, quomodo nos, qui sumus ad regimen universalis Ecclesie superna dispositione vocati, mandatum Domini possumus non exaudire, ut non procedamus secundum formam ipsius? Non enim intendimus iudicare de feudo, cuius ad ipsum spectat iudicium, sed de peccato, cuius ad nos pertinet sine dubitatione censura, quam in quemlibet exercere possumus & debemus. Non igitur injuriosum sibi debet Regia dignitas reputare, si super hoc Apostolico iudicio se committat, cum Valentinianus inlytus Imperator suffraganeis Mediolanensis Ecclesie dixisse legatur: Talem in Pontificali sede constituite, cui & nos, qui gubernamus, sincerè nostra capita submittamus, & ejus monita (cum tanquam homines deliquerimus) suscipiamus necessarid velut medicamenta carnis. Nec sic illud humillimum omittamus, quod Theodosius statui Imperator & Carolus innovavit, de cuius genere Rex ipse noscitur descendisse: Quicumque videlicet litem habens sive petitor fuerit, sive reus, si iudicium elegerit sacrosanctæ Sedis Antistitis, illic sine ulla dubitatione, etiam si pars alia refragetur, ad Episcoporum iudicium dirigatur. Cum enim non humana constitutioni, sed potius Divine innitatur, quia potestas nostra non est ex homine, sed ex Deo, nullus, qui sit sanæ mentis, ignorat, quin ad officium nostrum spectet, de quocunque mortali peccato corripere quemlibet Christianum: & si correctionem contempserit, per distinctionem Ecclesiasticam coercere.

64. Sed forsitan dicetur, quod aliter cum Regibus, & aliter cum alijs est agendum. Ceterum scriptum novimus: Ita magnum iudicabis ut parvum, neque erit apud te acceptio personarum, quam B. Iacobus intervenire testatur: Si dixerit ei, qui est indutus veste præclarâ, tu sede hæc bene, pauperi verò sita illic, aut sede sub scabello pedum meorum.

Ideoque universis vobis per Apostolicam sedem mandamus, quatenus sententiam nostram recipiatis humiliter, & faciatis ab alijs observari: licet enim hoc modo procedere valeamus super quolibet criminali peccato, præcipue cum contra pacem peccatur, que est vinculum charitatis.

65. Postremò cum inter Reges ipsos reformata fuerint pacis sedera, & utrinque præstito iuramento firmata, nunquid non poterimus de iuramenti religione cognoscere, quod ad iudicium Ecclesie, non est dubium, pertinere. Ne ergo tauram discordiam videamus dissimulando fovere, prædicto Legato dedimus in præceptis, ut (nisi Rex solidam pacem cum prædicto Rege reformet, vel saltem humiliter patiat, ut idem Abbas, & Archiepiscopus Bituricensis de plano cognoscat, utrum iusta sit

querimonia, quam contra eum proponit coram Ecclesia Rex Anglorum, vel eius exceptio sit legitima (quam contra eum per suas nobis litteras duxit exprimendam) iuxta formam sibi datam à nobis, procedere non omittat.

66. Ex quo proinde sacro Canone præcitatus Regalis Sacerdotij Author sequentem efformat argumentationem. Nempe ex illo Canonico textu constat, non esse equidem Pontificis, directè & immediatè se causis feudilibus, & negotijs Regum immiscere: posse tamen & debere ab eo id fieri, cum Ecclesie interest, cum scilicet de peccato, perjurio, ac fœdere violato agitur, tunc enim partes Pontificis sunt, Regibus pacem imperare, eorum causas cognoscere, appellationes ad se factas in causa etiam temporali recipere. Neque hoc novum est, sed jam antiquis legibus constitutum; uti ex Evangelio constat Matth. 18. explicantque Divus Thomas 2. 2. q. 33. & Maldonatus in Lucam 18. Idipsum patet tum ex edicto Valentiniani Imperatoris relati in Cap. Valentinianus. dist. 63. tum ex lege Theodosij Imperatoris, quæ est prima titulo De Episcopali iudicio in Cod. Theodosiano, referiturque à Gratiano in Cap. Quicunque, & Cap. seq. causâ 11. q. 1. Neque hanc Pontifici auctoritatem negavit Philippus Rex, cum & ipse ad eundem Pontificem provocaverit, teste Emilio rerum Francicarum scriptore lib. 6. & Spondano ad annum 1203.

67. Confirmatur solidissima hæc argumentatio, Primam Cleri Gallicani superius positam propositionem conferendo cum illâ, quam in Archiepiscoporum Bituricensis, Stunitani, Turonensis, Rothomagensis, Lenonensis, Belvacensis, Cathalaunensis, Laudunensis, Parisiensis, Novionensis, Carnoensis, Constantiensis, Andegavensis, Pictaviensis, Meldensis, Cameracensis, sancti Flori, Briocensis, Cabilonensis, & Eduensis conventu coram Rege Philippo Parisijs coadunato anno Domini 1329. proposuit Petrus de Cuguerijs dicti Domini Regis Consiliarius sub hac forma: De iure communi, cognitio causarum, que tangunt realitatem, sive sint in possessione, sive in proprietate, pertinet ad jurisdictionem temporalem: & Officiales Prælatorum impediendo jurisdictionem temporalem, nituntur sibi attribuere cognitionem causarum realium specialiter super positione, & super omnibus interditiis.

68. Pro quâ proinde propositione firmandâ, dictus de Cuguerijs contendebat, spirituales & temporalem jurisdictionem, esse disparatas, neque hanc illi subordinatam existere, in probationis subsidium assumptâ tum Christi Domini sententiâ Matth. 22. capite iubentis: Reddite, que sunt Cæsaris, Cæsari, & que sunt Dei, Deo. Quasi per istum sacrum textum esset facta divisio jurisdictionis spiritualis ac temporalis: tum ex eisdem Domini nostri Lucæ 22. effato respondentis Petro: sufficere duos gladios, ac si per hos intelligenda esset duplex ea jurisdictio dispar, & quoad subjectum separata. Unde concludebat, Sacerdotium & Imperium eatenus distingui, ut istud rebus humanis, illud verò Divinis rebus præflet, Verùm

69. Verum e contrario Bertrandus Cardinalis Episcopus Eduensis nomine totius Cleri, seu Episcoporum & Archiepiscoporum Conventus, respondebat primo ex Veteris Testamenti tabulis præter alios sacros textus allegando decimum septimum Deuteronomij caput, ubi sic habetur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium perpexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, & venies ad sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, quære ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem, sequere eorum sententiam, qui autem superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio & decreto iudicis, morietur homo ille. Ecce igitur (subinfert Cardinalis ille) quam manifestè dicat sacra Scriptura, quod ad Sacerdotem pertinebat, iudicare non solum inter lepram & lepram, quantum ad Cærimonialia, & irregularitates legis; sed inter sanguinem & sanguinem, quantum ad Criminalia, & inter causam & causam, quantum ad Civilia.

70. Secundò idem Cardinalis ex Novo Testamento probabat, à Christo iudiciariæ suæ potestatis quandam participationem factam esse Petro, utpote constituto suo in terris Vicario, qui proinde Act. 5. Ananiam & Saphiram pro crimine furti, & mendacij iudicialiter condemnavit: sicut etiam Paulus 1. Corinth. 5. convictum fornicatorem iudicavit; superaddiditque, videri evinci ex Matthæi 18. capite, quod Christus voluerit, tale iudicium esse penes Ecclesiam, ita sanciendo: Si correptus à fratre, alijs quoque duobus, vel tribus in subsidium adhibitis, se non emendaverit, denuntiandum esse Ecclesie, & si hanc non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis, adiciens, quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum & in caelis, & quodcumque solveritis super terram, erit solutum & in caelis. Ecce igitur (concludit idem Cardinalis) quam expressè vult Christus, quod in omni re, in qua est peccatum unius adversus alterum, si ille, qui deliquerit, monitus charitative, non emendaverit, debeat negotium ad iudicium Ecclesie referri, quam Ecclesiam, si non audierit, debeat vitari sicut Ethnicus & publicanus, id est, sicut ab Ecclesia excommunicatus.

71. Ex illa porro universalitate potestatis solvendi & ligandi ad quæcumque super terram se extendentis, pergit Bertrandus inferre, nihil esse, in quo Ecclesia non possit ligare & solvere. Et ideo, quando Petrus de Cuguerijs contendebat, sub duobus gladijs, quos sufficere, aiebat Christus Lucæ 22. intelligi duas iurisdictiones spirituales scilicet ac temporalem, consultò monet prædictus Cardinalis, oportere, ut animadvertatur, Christum voluisse, quod illi duo gladij essent penes Petrum, & Apostolos. Quia proinde illi duo gladij significabant duplicem potestatem, nempe spirituales ac temporalem, consequenter (inferebat is Episcopus) voluisse Christum, ut utraque illa potestas sit penes Ecclesiam.

72. Tertio intentum hoc probabat idem Cardinalis ex Paulo 1. Corinth. 6. ubi Apostolus

hic tale fecerat argumentum: An nescitis, quomodo Sancti de hoc mundo iudicabunt, & si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis, ut de minimis iudicetis? An nescitis, quoniam Angelos iudicabimus, quantum magis secularia? Secularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles, si qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum.

73. Hisee igitur probationibus ex Jure Divino præsuppositis, pergit idem Bertrandus ex Jure quoque nature sequens adferre argumentum. Nempe ex sacris Litteris extra dubium est, quin cognitio de peccato ad personas Ecclesiasticas pertineat non in interno duntaxat tribunali penitentiali, sed in foro etiam externo. Cum igitur litigia circa causas etiam temporales non eveniant, sine alterius partis peccato, sive hujus saltem discrimine, manifestè sequitur, quod Ecclesia possit se ingerere; uti satis deducitur ex Cap. Novit. De iudicis.

74. Ad stipulatur etiam Jus Civile, dicit enim lex Sitamen. 6. Col. Vt differ. iudices. si iudex laicus fuerit suspectus, adiungendum ei esse Episcopum civitatis, si autem fuerit negligens, totum iudicium ad Episcopum referri. Præterea Theodosius Imperator talem condidit legem. Quicumque litem habens, sive petitor, sive Actor, sive cum pejeratur, sive cum inceperit perjury sententia, si iudicium elegerit sacrosanctæ sedis Antistitis, illud sine aliqua dubitatione cesset, si alia pars resistatur, ad Episcoporum iudicium cum sermone litigantium dirigatur. Quam legem postea Carolus Magnus, qui erat Rex Franciæ, confirmavit in Cap. Quicumque. 11. q. 1. Volumus, inquit, ac præcipimus, ut omnes nostræ ditroni subiecti tam Romani, quam Franci, cæterique nobis subiecti, sive vinculo legis videantur obstricti, sive consuetudinario more connexi, hanc sententiam perpetuâ lege teneant, ut, quicumque litem habent &c. juxta dicta superius in lege Theodolij.

75. Hoc ipsum patet etiam de Jure Canonico per infinita Capitula 22. dist. item per Cap. Omnes Patriarchæ. 2. q. 5. Cap. Si quis Presbyter. 11. q. 1. Cap. Ecce extra. De iudicis. Cap. Novit. De foro compet. &c. & in multis alijs: imò in tantum procedunt jura Canonica, quod quicumque talem iurisdictionem habentem de consuetudine nitur impedire, sententiam excommunicationis ipso facto incurrat. Cap. Quoniam ut intelleximus. De immunit. Eccles. lib. 6.

76. Id ipsum patet etiam de consuetudine notoriâ & approbatâ, & tanto tempore observatâ: quod memoria in contrarium non existat & temporibus Regum Christianorum & sanctorum. Talem autem consuetudinem violare, sacrilegium est. Cap. 11. q. 1. tit. 1. Consuetudo autem secundum jura dat iurisdictionem, maxime personæ capaci: imò consuetudo, de cujus contrario memoria non est, habetur loco constituti juris inter omnes personas, & multò magis pro Ecclesia. Extra. De præscriptionibus. Capit. Episcopus. in fine libri sexti. Cum ergo Ecclesia Gallicana (Bertrando communi Galliæ Episcoporum & Archiepiscoporum nomine sic perorante & concludente) consueverit, inter Laicos cognosce, e in actionibus personalibus, & etiam in realibus alicujus Ecclesiæ, patet: quod consuetudo potuit

uit sibi dare illam jurisdictionem.

77. Quæ consuetudo (ita pergente eodem Cardinale) ex eo etiam confirmatur, quia fuit in contradictorio iudicio obtenta. Frequenter enim, reclamantibus Baronibus, responsione Prælatorum obtentâ, fuit per prædecessores Reges Franciæ consuetudo ejusmodi firmata Ecclesiæ, & pacificè obtenta per Ecclesiâ: quæ adhuc potest hoc sibi vindicare per præscriptionem: ad hanc enim non nisi tria requiruntur, titulus nimirum, bona fides, & continuatio temporis. Certum est autem, quod Ecclesiâ justum titulum habuit, sicuti est privilegium concessum à Theodosio Imperatore, & confirmatum à Carolo Magno mandante id inviolabiliter observari: habuit quoque titulum ex jure Divino, naturali, & humano, sicut superius est expressum & allegatum: habuit etiam bonam fidem, cui noscitur tot, & tam clari tituli suffragari: convenit denique continuatio temporis, & tanti, quod sufficit ad præscriptionem etiam contra Fiscum: non enim fuit continuatio solum centum annorum, imò etiam sexcentorum & ultra.

78. Huic Bertrandi anno 1329. nomine totius Cleri Gallicani coram Rege editæ demonstrationi tum juri Divino & positivo & naturali, tum Canonico ac Civili, tum consuetudine & præscriptione etiam sexcentenariâ innitenti, si superaddatur, quod postmodum anno 1615. universi iterum Ecclesiastici Ordinis nomine, adhiulante quoque Nobilitatis Ordine, adversus populariū Magistratum Ordinem petorando, æquè firmis argumentis corroboravit Perconius supra adductus, meritò sibi condoleat modernus Clerus Gallicanus, quod in novissimo sub annum 1682. Parisiis celebrato Conventu suo, Ecclesiæ Gallicanæ libertates, jura & privilegia uno quasi ictu peremerit, negando Ecclesiæ super causis civilibus & temporalibus ullam esse à Deo traditam potestatem, nisi fortè huic suæ propositioni eam adhibuerit moderationem, per quam suorum Antecessorum, imò ipsorum etiam Franciæ Regum Christianissimorum pro Ecclesiâ Dei, ejusque libertatibus, juribus, ac privilegijs antiquis seu conservandis, seu innovandis sanctus zelus reforescere valeat.

ARGUMENTUM II.

Petitum ex Cap. Licet. De votis. in 6.

79. Auctor Regalis Sacerdotij argumentatur 2. ex præcitata Decretali ejusdem Pontificis Innocentij III. ad Andream Ungariæ Ducem Regis Ungariæ filium rescriptâ sub hoc tenore: *Accepimus, quod, cum Rex Hungariæ pater tuus agens in extremis votum, quod voverat Domino, Hierosolymitanam provinciam in forti manu, humili corde visitare, sub interminatione maledictionis commiserit tuæ fidei exequendum, & tu assumpto Crucis signaculo, te adimpleturum sindilatione qualibet promissisti. Verum eodem patre tuo sublato de medio, cum Hierosolymitanum hoc iter te arripere simulasses, assumptæ peregrinationis oblitus, quoniam contra inimicos Crucis divi-*

gere debueras, in fratrem tuum, & Regnum Hungariæ convertisti aciem bellorum, & multa contra serenitatem Regiam, malignorum ulus consilio commisisti. Nos autem, quos diebus istis ad Pontificatus officium, licet immeritos, Dominus evocaverit, tam paci Regni Hungariæ, quam tuæ volentes utilitati consulere, Nobilitatem tuam rogamus, & monemus, & exhortamur in Domino, ac per Apostolicam Sedem mandamus, quatenus postpositis cæteris sollicitudinibus, usque ad festum Exaltationis sanctæ Crucis debitum acceptæ Crucis exsolvens, propositum iter arripas, & humiliter prosequaris, ne, si onus à patre tibi injunctum, & à te spontè susceptum, occasione qualibet detrectaveris, paternâ te reddas successionem indignum, & hereditatis emolumento priveris, cuius recusaveris onera supportare, sciturus ex tunc anathematis vinculo te subjacere, & jure, quod tibi, si dictus Rex sine prole decederet, in Regno Hungariæ competeat ordine genitura, privandum, & Regnum ipsius ad minorem fratrem tuum appellatione postpositâ, devolvendum.

Super quo sacro Canone præallegatus Regalis Sacerdotij Auctor animadvertendum proponit, suam in Reges auctoritatem iterum exercuisse Innocentium in tantum, ut non factis habuerit, spirituales pœnas denunciare, quas plerumque Principes haud magni faciunt, sed temporales adjunxerit, quæ plus doloris habent, Regni videlicet privationem, cum enim de bello sacro ageretur, inferendâ que Catholicâ fide terris à barbaro usurpatis, tanti hanc rem momenti viliam esse, ut posset à Vicario Christi quâvis honestâ ratione urgeri.

Confirmatur ea argumentatio singulariter adhuc animadvertendo, qualiter præfatus Pontifex Evangelicæ correctionis partes adimpleverit, in primis fratris assumendo personam, rogans, posteaque exhortans in Domino, indeque, si neque fraternâ illa admonitio quasi privata, neque solennior, Domino in testem quasi invocato, exhortatio proficeret, Ecclesiæ, seu Apostolicæ Sedis mandatû adhibens. In quo aded Apostolico mandato sub conditione recusandæ partitionis, intentabat etiam anathematis vinculum, unâ cum comminatione privandi inobedientem jure hereditatis paternæ, & in Hungariæ Regno successionis. De qua proinde posteriori comminatione dubitare quis posset, quomodo subsisterit in viâ correctionis Evangelicæ, eò quod Christus Matthæi 18. illam sanctæ Ecclesiæ concessam virgam correctionis videatur eo circumscriptis limite, ut, qui Ecclesiâ non audierit, instar Ethnicæ & publicani habendus sit, nullâ ulteriori ad pœnas temporales, seu Regni privationem, procedendi auctoritatis mentione factâ?

CONCLUSIO.

EX sacris Canonibus Cap. Novit. 13. De 84. iudicij. & Cap. Licet. 6. De votis. efficaciter demonstratur Pontificia super Reges auctoritas.

Explicatur. Si expendatur textus Canonici

nicus dicti Cap. Novit. clarè patet, Pontificiæ super Reges potestatis fundamentum reduci in virgam correctoriam Matth. 18. Ecclesiæ concessam erga universos illos, qui sunt in unitate Ecclesiæ coadunati Fratres, quales utique sunt universi Reges Christiani. Hæc autem virga correctoria ex aperto Christi verbo protenditur indefinitè super correptione quorumvis peccatorum, Laicæ adeo potestati quoque subjectarum causarum Criminalium ac Civilium, in quantum important aliquam à regno cælorum seu privatam, seu publicam etiam Religioni infestam deviationem. Ex hujus igitur virgæ correctoriæ autoritate Summus Pontifex ad universæ Ecclesiæ regimen Divinâ dispositione vocatus, jure Divino procedit ad quemlibet, adeoque Regem etiam, si Christianus sit, distinctione Ecclesiastica coercendum: sicque adeo Innocentius III. in ea Decretali, ex ipsissimo illo sacre Scripturæ fundamento sic concludit: *Licet hoc modo procedere valeamus super quolibet criminali peccato, præcipue tamen id se posse, cum contra pacem peccatur, quæ est vinculum charitatis.* Quamvis quidem igitur ista conclusio ex sacris Litteris non privato Doctoris alicujus sensu, sed Pontificiæ autoritatis sanctione habeatur deducta & definita, quid ni dixeris, hæc Oecumenicâ supra fidei petram fundatâ autoritate super Ecclesiæ candelabrum esse positam illam de Ecclesiastica ad universos Christianos, atque adeo Reges etiam protensâ virgâ correctoriâ & coercitivâ?

Sed dicit fortassis nonnemo, videri huic virgæ correctoriæ esse solummodo locum pro calu evidenti peccati, non autem pro casu, quo agitur causa seu civilis, seu criminalis ad Magistratum politicum pertinens, dum nondum constat; An, & ex qua parte subsit peccati mortiferi reatus, super quo Innocentius ibidem dicit protendi suam autoritatem correctoriam?

PROBATIO I.

In qua fit discussio casus proximè expoliti.

83. **N**on abfimilis videtur propositioni huic, exceptionique proximè allatæ, oppositio Heideggeri Pseudoreformæ Tigurinæ Ecclesiæ publici Professoris, adversus Sessionis 13. sacri Concilij Tridentini super jurisdictione Ecclesiastica decretum, & illum Innocentij III. Canonem, Novit. protervè excipientis *Visionem quidem fuisse Innocentio III. sub virgæ correctoriæ per Christum sancitæ prætextu posse ad jurisdictionem suam omnia omnium contumacium peccata, etiam Principum & Regum controversas, seu quatenus in illis peccatis quadam conspectiva est ratio, revocari, adeoque hæc rationem immensam in omnes Christianos potestatem coercitivam fundari.* Sed huic Innocentianæ probationi Navarrum in Cap. Novit. De judicijs notat. 6. n. 55. multa opposuisse, ac præcipue hoc 3. quod inde forum maxima oriretur confusio, cum tamen nemo extra forum suum sit trahendus. Cum enim nulla sit fori politici causa, quæ non con-

84. tineat injustitiam, seu formalitatem peccatis patere sanè, à foro politico nullam non causam ad forum Ecclesiasticum sic trahi posse.

Verùm Author Inextinctæ sacri Concilij veritatis Tom. 2. Tract. 6. sect. 6. cap. 2. arg. 7. n. 6. ac seq. hanc Pseudoreformatoris spiritus exceptionem confutaturus, supponit in primis, causæ cujuscumque Civilis in controversiam tractæ statum posse ita se habere, ut neuter litigantium agnoscat superiorem judicem civilem, unus tamen liquidum habeat jus ab altero arrogatum, de cujus adeo usurpatione evidenter injustâ juxta normam sacri Evangelij absque ullo tam è emendationis fructu corripitur.

In hoc igitur statu clarè constât, locum esse mandato Christi Matth. 18. v. 17. jubentis, taliter correptum deferre ad Ecclesiam, cui in tantum fas sit, proferre judicium ac censuram, ut, si alteruter eam non audierit, Ethnicus instar, ac publicanus sit habendus. Quamvis proinde in tali statu fas non esset Ecclesiæ, sive ejus supremo Capiti Oecumenico, Directè cognoscere de jure Civilis potestati subjecto, attamen ex sacro Evangelio clarum est, Ecclesiæ incumbere, sententiam ferre de peccato, atque adeo indirectè cognoscere de jure, quatenus hujus notitia requiritur ad discernendam peccati formalitatem, sub qua ex præfacto Christi mandato ea causa trahitur ad judicium ac censuram Ecclesiæ.

85. Quod si equidem clarum, ac liquidum non sit inter litigantes, ex qua parte sit causæ iniquitas, dum tamen clarum est, oportere, ut ex una parte deficiat æqui & justis ratio, tunc in statu publici imminenti scandali, Ecclesiæ habenti à Christo sibi demandatam virgam correctoriam, incumbet, prudenter prospicere, & indagare, ex qua parte adhibenda sit correctio: sicque adeo per indirectum, ac ex consequenti incumbet Oecumenico Ecclesiæ Capiti, indagare, ac judicium facere super statu causæ alioquin Civilis, ut correctionis à Christo præceptæ virga ex æquo & justo valeat applicari. Atque hoc est, ad quod collimat Innocentij III. Decretum in Cap. Novit. de judic. circa finem. demandantis Archiepiscopo Bituricensi, ut de pleno cognoscat controversiæ inter Galliæ & Angliæ Reges versantæ causam, & utrùm justis sit hujus querimonia ad Ecclesiam, seu Papam delata, sicque compertâ ejus justitiâ, juxta formam sibi à Pontifice datam procedere non omittat.

86. Sed quâ fronte ausus est ille Pseudoreformationis minister inducere Navarrum, ac si in cit. Cap. Novit. annot. 6. n. 55. ei Innocentij III. ex sacris tamen Litteris desumptæ probationi ausus esset multa opponere argumenta? Hic equidem Author, postquam ibid. notat. 5. pluribus argumentis comprobaverat illud Innocentij III. rescriptum, postea notat. 6. adducit nonnullas oppositiones, mox tamen easdem sequenti dissolvit ratione. *Attor, iniquiens, convenire quidem potest hoc modo reus indirectè coram Ecclesiastico judice super quocunque peccato lethali, & iudex ipse de illo cognoscere, in si reus excipiat, Reus autem excipere potest.*

non quidem, quod Index Ecclesiasticus non est competens ad cognoscendam causam tali modo (sub formalitate nempe peccati Ecclesiastica censura subiecti) propositam: sed quod actor malitiose dolo ac fraude videtur eum trahere ad forum Ecclesiasticum, emisso seculari, cuius iudicio se ait, paratum esse stare. Et hanc exceptionem admittere tenebitur Ecclesiasticus, eo quod sacrosancta Mater Ecclesia fraudem & dolum plurimum odit, non vult videri arrogans, quippe quae simplex columba est, & simplicitatem columbae cum suo sponso laudat, nec est alieni usurpatrix, nec vexare illum cupit, omnes levare desiderat. At qui potest directe convenire Laicum Christianum coram Laico iudice, super aliquo tanquam civem & hominem, & sperat, vel sperare debet, jus suum sibi ab eo reddendum, & convenit indirec[t]e illum coram Ecclesiastico, merito videtur potius simulare se querere, quam verè velle ea, quae sunt Christi, scilicet ut conventum poenitentiae peccati, quo mortuus jacet, & satisfactione conveniente, Deo fiat gratus. Videtur (inquam) hoc simulare, cum potius credatur velle principaliter suam satisfactionem: & ita merito praesumitur id facere animo fraudandi potestatem laicam, aut reum artibus exquisitis vexandi. Et si Ecclesia non admitteret eiusmodi exceptionem, arrogans videretur, & alieni cupida, & potius velle quærere potentiam, quam facere iustitiam. Et ideo merito non admittit talem actorem, cum tamen admittat alios, qui destituti remedio in foro seculari, ad Ecclesiasticum recurrunt. Quâ ratione illa Hostiensis, & Ioannis Andreae, à quibus nemo recedit, antiqua doctrina defenditur, quam etiam satis sensisse videtur Innocentius. Atque hæc Navarri cautela videtur prorsus consentanea dictæ Decretali Novit in cuius initio protestatur Innocentius, nolle se jurisdictionem Regis Francorum super causa feudali perturbare, aut minuere, seu impedire, sed virgam Evangelicam à Christo sibi demandatam correctionis, quatenus opus sit, cum summariâ suo delegato commissâ causâ cognitione, exercere.

87. Quo taliter constituto, hunc in modum licet Theologicè argumentari. Inter moralia jure naturali conspicua axiomata numeratur istud quoque principium, ubique receptum: Cuiuslibet Magistratus esse, potestatem suam judicariam extendere super omni causâ, fori sui limitibus contentâ, in quâ scilicet reperitur moralis quædam ratio, seu moralitatis ad publicum iudicium spectantis formalitatis, iudicariæ cuique Magistratus competentis potestatis sphaeram circumscribens. At ex fide certò constat, à Christo Domino fuisse Matthæi 18. Ecclesiæ concessam virgam correctoriam, atque huius potestatem eousque progredi, ut, qui Ecclesiam non audierit, instar Ethnici habendus sit, communione adeo Fidelium privandus.

88. Ex eadem insuper sanctâ fide per aperta Christi verba apertò liquet, eam virgam correctoriam extendi indefinitè super peccato, atque adeo super omni peccati genere. At verò ex sacro contextu rursus manifestum est, illam super omni peccato protensam correctoriam virgam reduci in potestatem ligandi & solvendi indefinitam, protensam ad

quodeunque super terram, velut ipsemet Christus hanc potestatem ligandi & solvendi in subsequenti mox verò contextuit cum illa virga correctoria. Hæc verò potestas ligandi & solvendi quodeunque super terram, eo Matth. 18. capite ita referebatur ad Apostolos, ut Matth. 16. sub pari ad quodeunque super terram extensione fuerit soli Petro, cum ordine ad perpetuum Ecclesiæ statum, adeoque ejus successoris promissa, & postmodum Joannis 21. cum Pastoralis Oecumenico munere actualiter collata. Ex hisce igitur fidei principijs cum illo naturali naturaliter conspicuo principio collatis, certò inferitur, illam Ecclesiæ concessam virgam correctoriam super omni peccato protensam, subsistere etiam penes Petri successorem, Romanum Pontificem.

89. Atque hæc virgæ correctoria super omni peccato extensio in regni calorum clavibus Petro, ejusque Successori demandatis comprehensa, juxta Christi verba Matth. 16. exarata, fundatur in debita omnimodi actûs moralis ad regnum calorum ordinabilitate, cuius deviationem, ex quo moralitatis in homine linea ad supernaturalem statum est elevata, involvit jam omne, præcipuè mortale peccatum. Hæc verò moralitatis ad statum supernaturalem elevata in regnum calorum ac salutem æternam ordinabilitas, in vi indefinitæ clavium auctoritatis observanda incumbit Oecumenico Ecclesiæ Pastori, non eo duntaxat casu, quo ejus deviatio per peccatum actualiter commissum jam est facta, sed vel maximè ad prospiciendum, ne tales à supernaturalis statûs sine committantur deviationes; veluti hoc evincunt Christi verba Joannis 21. pascendi munus erga cunctas oves suas Petro, ejusque successoris committentis: hoc enim seu pascendi, seu gubernandi officium post patrata peccata, non verò antecedenter, maxime ubi imminet peccati periculum, providere veller. At verò in plerisque causis etiam Civilibus, quando duo inter se altercantur, præcipuè dum nullum (veluti Reges) supra se in foro politico agnoscunt superiorem, & hinc per viam facti, vel ex proprio arbitrio procedere affectant, non potest non evidenter imminere periculum peccati, quamquam evidens non sit, ex qua parte stet injustitia, quamdiu hoc ex publicâ auctoritate non fuerit decisum. Ex debito igitur peccati imminenti periculum manifestum avertendi, secundum fidei de Ecclesiæ clavibus Petro, ejusque Successori commissis nos edocentis, certissima principia, incumbit illi ipsi, qui ex muneris Pastoralis Oecumenici super omnes Christi oves, ipsosque adeo Reges Christianos protensi officio, prospicere debet adversus quodeunque non patratum duntaxat, sed de futuro moraliter certò patrandum peccatum. Est autem evidenter conspicuum, pro tali casu provideri haud posse ab Oecumenico Christi ovium Pastore, nisi huic sit autoritas decisoria altercationis inter Reges exortæ, cum certo ac evidenti peccati ex alteratâ saltem parte seu jam incurri, seu incurrendi discrimine. Com-

binando

binando igitur fidei principia cum *moralibus* naturali lumine indubitatis principijs, secundum sacram Theologiam redditur omnino consequens, Oecumenico Christi ovium Pastori esse potestatem etiam judicialiter & autoritative decisoria[m] causarum quoque *Civilium*, inter ipsos etiam Reges controversarum, ubi intervenit vel peccatum, vel manifestum saltem, ac *moraliter* certum peccati periculum. Quæ proinde judiciaria in tali casu Oecumenici Pastoralis à Christo instituti muneris potestas continetur clavibus regni cælorum, indefinitaque quodcumque super terram solvendi & ligandi autoritate.

90. Quam igitur autoritatem in Petri successore fuisse agnitam à Theodosio & Carolo Magno Imperatoribus in *præcitato* Cap. Novit. De *judicijs*, asseruit Innocentius III. *Nec sic*, inquit, illud *humilimum* omittamus, quod Theodosius statuit Imperator, & Carolus innovavit, de cuius genere Rex ipse noscitur descendisse, quicumque videlicet litem habens sive petitor fuerit, sive reus, sive initio litis, vel decursu temporum curricularis, sive cum negotium peroratur, sive cum jam coperit promi sententia, si iudicium elegerit sacrosanctæ Sedis Amisitit, illud sine aliqua dubitatione (etiamsi pars alia refragetur) ad Episcoporum iudicium cum sermone litigantium dirigatur. Hinc ergo Gallicanus Clerus merito studeat, supparem Carolo Magno, qui in moderno Christianissimo Rege inter Magnos Galliarum Reges jure extollendo, videtur cum sanctæ Religionis, ac fidei sancto zelo revixisse ac restoruisse) Oecumenicæ super causas etiam *Civiles* sub peccati, quæ cum supernaturalis statûs sine saltem, pugnantis formalitate protensæ, Summi Pontificis autoritatis, observantiam religiosam non tantum non extinguere, sed fovere & conservare.

PROBATIO II.

Dèsumpta ex Cap. Licet. De votis. ejusque cum præadducto Cap. Novit. combinatione.

91. Hæc inprimis revocatur illa *præced. n. 81.* circa cap. Licet. De votis insinuata difficultas, Quomodo scilicet Ecclesiæ correctoria virga ex Christi Domini verbis eo circumscripta limite, ut videatur terminata, ubi Ecclesiam non audiens, declaratus fuerit dignus haberi instar Ethnicis, communionem adeo fidelium privatus; extendi valeat ad penas quoque temporales, regni præcipue *cei* hereditatis paternæ privationem? Hæc proinde difficultas videri posset jam soluta ex principijs superius consolidatis. Nihilominus ad majorem rei hujus firmitatem, sequens adhuc deducitur probatio. Inprimis ex *præcitato* Cap. Novit in ejusdem sine constat, Innocentium III. postremo hoc punctum reduxisse ad suæ super causis *Civilibus*, peccato interveniente, potestatis fundamentum: Cùm nempe inter Reges ipsos reformata fuerint pacis fœdera, & utrinque præstito juramento firmata: quæ tamen usque ad tempus prætaxatum servata non fuerint, sibi utique fas esse, de juramenti religione cognoscere, hoc namque citra omne dubium pertinere ad iudicium Ecclesiæ, ut rupta pacis fœdera reformentur. Ex quo

proinde principio hunc in modum argumentari licet. Ex ipso equidem naturali lumine eatenus subsistit jurisjurandi religio, ex naturali super nos signato lumine nos inducens, ac præpollens, ad Deum, ex quo facta sunt omnia, cognoscendum, ac sub juramento præcipue reverendum in tantum, ut, licet homo esset in statu puræ naturæ, perjurium tamen importaret rationem sacrilegij, intrâ honestatis *moralis* naturalem lineam graviter peccaminosi. Hæc autem rota moralitati naturali repugnans sacrilegij in perjurio malitia peccaminosa, unâ cum jurisjurandi secundum lumen naturæ nobis cognitâ religione, etiamnum subsistit, quantumvis homo sit jam elevatus ad statum supernaturalem. In vi autem hujus ad supernaturalem in fide radicatum statum elevationis, unâ cum opposito sacrilegij reatu, subijci iudicio Ecclesiæ. Pari ergo ratione, ubicumque reperitur malitia Divini honoris, secundum religionis jam supernaturalizata transcendentaliorem laitem exigentiam, debitæ obsequiæ repugnans, dicendum est: sub tali formalitate, quæcumque peccatum, atque adeo causam quamcumque hæc formalitate vestitam, pertinere ad iudicium Ecclesiæ. At violatio voti non tantum quoad illam transcendentaliorem, sed etiam quoad specificam religionis supernaturalizatae rationem evidenter importat formalem cum hac repugnantiam. Quandoquidem igitur Hungariæ Regis filius reus fuerit violati voti, proficiscendi ad terram sacram Hierosolomytanam cum manu forti, ac militari, merito Innocentius III. causam ejusmodi traxit ad iudicium sanctæ Ecclesiæ. At cujusque iudicij in cognoscendis & puniendis delictis autoritas publica secundum ipsum etiam supernaturale lumen extenditur ad omne genus pœnæ ipsius foro subjectæ, atque delicto proportionata. Eo ipso autem, cum Christus quodcumque super terram, quæ in regnum cælorum ordinabile subjecerit clavibus Ecclesiæ, indefinitaque ejusdem Oecumenico Pastori Petri successori concessæ ligandi & solvendi potestati, oportet, sub hac ordinabilitate regna, & quævis temporalia, nempe quæ in regnum cælorum Divinitus ordinata, subijci prætaxatæ Oecumenicæ autoritatis clavibus Apostolicis. At quia Dux præinsinuatus Regis Hungariæ filius in se suscepit patris votum de Hierosolomytanâ provinciâ in manu forti visitandâ, atque adeo ad hoc sub paternæ maledictionis interminatione fidei suæ commissum se obstrinxit, assumpto Crucis signaculo, ideo non sub illa *generalis* duntaxat formalitate debitæ ad regnum cælorum ordinabilitatis, sed sub specificâ voti ejusmodi ratione, eatenus obstringebatur, ut maledictionis paternæ reatum contraxerit, sub voti sui violatione. Hic verò maledictionis paternæ reatus utique importabat aliquam seu condignitatem, seu condignitatis cujuspiam decentiam, ut per autoritatem publicæ, cui talis reatus specificè subijciebatur, iudiciariæ potestatis merito privaretur paternâ hære-

hereditate, atque hinc, si ad ipsum devolve-
retur, Regni suc. effione. Quia igitur natura
quoque lumine notum est, tribunalis cuius-
cunque judicariam potestatem protendi super
omnem causam, fori sui sphaera circumscripta,
lib. que adeo subjectam, nec non poe-
nam tum foro ejusmodi, tum delicto ad id
spectanti proportionatam. Quia insuper ex
fidei principijs notum est, illam voti violatio-
nem cum poena eidem proportionata subijci
Oecumenica a quocunque super terram li-
gandi, & solvendi protensa potestati, per ar-
gumentum Theologicam sub Oecumenica au-
thoritatis sanctione super Ecclesiae candelabrum
positum, evincitur prorsus manentem, in vi
juris Divinitus sancti, Innocentium III. in ca-
su Canonis *Licet. 6. De votis.* iuste procedere
potuisse ad hereditatis paternae, Regni que
privationem comminatorie indicendam.

§. IV.

Referuntur nostratis sententiae

argumenta desumpta ex *Cap. Venerabilem.*
34 De elect. & ex Clementina unica. De
jurejurando.

ARGUMENTUM I.

Petitum ex *Imperio Occidentalis in Francos*
per Pontificiam auctoritatem facta
translatione.

22. ARGUMENTARI licet i. in medium profe-
rendo, quae ad utriusque illius Canonicae
sanctionis intelligentiam ab Authore *Regalis*
Sacerdotij praes. lib. 1. §. 5. contexta est lumina
hanc in rem historia. Is igitur Au-
thor *ibi num. 1.* ostendit in primis, Imperium
Orientem simul ac Occidentem olim
complectens, fuisse in filios divisum a Con-
stantino Magno, Occidentem assignante Con-
stantino juniore, & Constanti: Orientem
verò Constantio, quod bipartitum Imperium
durabat usque ad annum 476. quo Eru-
li, Gothique Italiae dominari coeperunt, a
Belisario, & Narsese postmodum devicti, ex-
pulsique sub Imperatore Justiniano, utrumque
Orientis scilicet & Occidentis, Imperium rur-
sus conjungente, usque dum Alboinus Lon-
gobardorum ex Pannonia excitorum Rex I-
talia subegit, ex quorum Ecclesiae infensa
hostilitate, permotus Gregorius Papa, Martel-
lum Francorum Regem in subsidium vocat;
veluti *n. 2. dicti Summarij* habetur, unà cum A-
etis Concilij Romani ab eodem Gregorio con-
vocati adversus Imperatorem Leonem Isauri-
cum ejusdem Synodi auctoritate condemna-
tum haereticum, dirisque adeo percussum, om-
nique tributo, quod populus pendebat, Gre-
gorij, Romanum consulatum Martello defe-
rentis, sententia privatum, eidem tamen Sum-
mo Pontifici reconciliatum. Anno dein 729.
Luitprandus Longobardorum Rex rursus in-
festare coepit Romanam Ecclesiam, Gregorio
III. proinde anno 740. iterum iterumque in
subsidium vocante dictum Martellum Franco-

rum Regem, sed fatis mox defunctum. In
tertio praedicti Summarij numero edocemur, qua-
liter extincto Martello, Regnum Franciae
Childerico inter oria & voluptates marcenti
ademptum, auctoritate Zachariae Pontificis an-
no 751. fuerit concessum Pipino, adversus
Longobardorum iteratas molestaciones, im-
plorato in auxilium anno 753. dum ex Co-
pronimo Imperatore nullum aliud bellum,
quum cum sanctis imaginibus agitante, nulla
subsidij spes lupereffet. Unde prout in *dicti*
Summarij num. 4. enarratur. evenit, ut Step-
hanus Papa III. jus Regium Pipino anno 754.
confirmavit, & tradita sibi a Deo potestate,
Franciae Proceres juramento adstrinxerit,
nunquam ex alia, quam Pipini, atque adeo
Carolina stirpe Reges a te admissum iri. Pi-
pinus exinde dicto anno Aistulpho Longo-
bardorum Rege victo, Italiae pacem relinquit,
sed Aistulpho pactorum fidei ac juramenti
inmemore, seque in Pontificem denuo ar-
mante, Pipinus denuo in Italiam cum exerci-
tu progressus anno 755. victor evadens,
Ravennam Exarchatum, aliasque civitates om-
nes, Ariminum, Pisaurum, Anconam, Auxi-
mum, Urbinum, Rhegium, Mantuam, Duci-
tus Spoletanum, & Beneventanum in pote-
statem suam redegit, ac Romanae Ecclesiae do-
no dedit, confutatis Copronymi, eas civitates
Imperio vindicare nitentis, postulationibus.

Hinc Pipino demortuo succedit Carolus
Magnus dictus, qui (uti in *Regalis Sacerdotij*
Summario num. 5. describitur) unà cum Ca-
rolomanno successit, ac anno exinde 771. to-
tius Regni Franciae regimine ex Episcoporum,
atque Optimatum decreto positus, indeque
ab Hadriano Papa III. contra Desiderium
Longobardorum Regem vocatus in auxi-
lium, hunc prostravit, Copronymo Impera-
tore Constantinopoli in delictis otium transi-
gente, quousque ab Aldagiso Desiderij filio
Clavis Graecae in Italiam prorupit. Quibus
tamen fortuna, & virtute Caroli devictis an-
no 778. Aldagisus fuit interemptus, & ita ul-
tima Regni Longobardorum favilla in ipso
micandi conatu penitus extincta fuerunt, bel-
lūque hinc in Graecos est aversum, dum etiam
fides de Caroli filia cum Imperatore Constantino
copulanda, eidem Regi violata fuerat.

Exinde anno Christi 800. uti praedictum
Summarium num. 6. exponit, Carolus non
tam Leonis Papae III., quam Christi injurias
vindicturus, Romam veniens, rebus feliciter
compositis, a praefato Summo Pontifice Occi-
dentis Imperator Augustus constituitur ob
causas in dicto *Summario num. 7.* exaratas.
Nempe Clodovæus morti proximus coro-
nam auream, gemmisque distinctam, quam
Regnum vocant, B. Petro dono miserat, quasi
Francorum Regnum Ecclesiae defendendae op-
pignorasset. Hincmarus *in vita S. Remigij.* Eos-
dem Francos tot jam Pontifices, cum pericli-
tabantur, appellaverant, Pelagius, Gregorius,
Stephanus, Adrianus, Leo, felici semper even-
tu. Pipinus bis cum exercitu in Italiam def-
cenderat, Sedemque Romanam a Barbaris
jam ultimè expectantem liberaverat, dona-
tisque